

№ 00-12-64
София, 9.8.2016 г.

ДО:
Г-ЖА ОФЕЛИЯ КЪНЕВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
ДЪРЖАВНА АГЕНЦИЯ
ЗА ЗАКРИЛА НА ДЕТЕТО

Уважаема госпожо Председател,

В подкрепа на работата на Международна социална служба – България (МСС-България) по случаи на деца и семейства в трансгранична ситуация, от името на представляваните от нас три научни организации, представяме на Вашето внимание следното становище:

**I. Международна социална служба.
Създаване и развитие на Световната организация.**

Международна социална служба (International Social Service, наричана по-нататък МСС или ISS) е една от най-старите неправителствени организации, основана през 1924 г. в отговор на голямата Европейска миграционна вълна от края на XIX-ти век.

Опитите на жените и децата да се съберат със своите семейства се сблъскват с дълги и тежки пътувания, здравословни проблеми, експлоатация, трудности при намирането на квартира и работа, объркване в дебрите на законовите и езикови бариери. Тези обстоятелства, както и необходимостта от адекватна организирана реакция, са били предмет на два международни форума, свикани от Young Women's Christian Association (превод на български - YWCA), първият през 1914 г. в Стокхолм, а вторият през 1920 г. в Шамбери, Франция.

След Първата световна война, гражданите на много от европейските държави кандидатсват за статус на бежанци в САЩ. Това ново състояние на нещата задейства развитието на различни връзки между отделните страни, изискващо нов тип социални услуги. В създалата се обстановка се появява нуждата от основаването на ISS, като започват да се установяват офиси на ключови места по света, чието предназначение и функции е било предоставяне на информация и помощ на мигрантите. Тези първоначални образувания формират Мрежата на МСС (The ISS Network). Чрез съвместни усилия, те разработват общи принципи на работа и методи. Тяхното сътрудничество постепенно става по-солидно и ефективно, като дори по време на Втората световна война същото успява да се съхрани до голяма степен.

През 1921 г. YWCA предприема проучване на нуждите на мигриращите лица и създава бюра за услуги в няколко държави както и няколко контактни точки. Бюра се откриват в Прага, Варшава, Париж, Атина и Константинопол (днешен Истанбул), а контактни точки се явяват основните места за отплаване към Новия свят измежду които Пирея, Антверпен, Шербур, Марсилия и др. Бюрата за услуги се оказват изправени пред широка гама от житейски проблеми, изискващи усилията на множество държави и YWCA стига до извод за необходимостта от ефективна международна организация, представляваща неполитическа международна мрежа от услуги за деца и семейства.

През 1924 формално е извършено учредяването (основаването) на МСС като е приет нейния Устав и е определено седалището ѝ в Женева. Първоначално МСС е

създадена за да подкрепя и най-вече да събира семейства, които са останали разделени след войната, основно деца и техните родители. Основатели на МСС стават представители на 7 държави – 6 от Европа: Гърция, Полша, Обединеното Кралство, Франция, Чехослования, Швейцария, както и САЩ.

Втората световна война донася нови предизвикателства за МСС. Организацията разширява своите услуги по отношение на множеството бежанци и други изселени лица. През 1939 г. ISS (чрез Американския си клон ISS-USA) координира опитът да се предоставят в САЩ домове за деца-бежанци, а също така организира британски деца, заплашени от Германските бомбардировки да намерят временен подслон при американски семейства. През 1940 г. същият този Американски клон съдейства на стотици хиляди германски и други източноевропейски бежанци да се заселят в Доминиканската Република.

Непосредствено след военния период, ISS е в тясно сътрудничество с агенциите на ООН, като например Международната организация за бежанците (International Refugee Organisation, IRO - предшественикът на Върховния комисариат на ООН за бежанците). Кадри на ISS са осигурявали по това време обучение за персонала на IRO и са работили в лагери за разселени лица в Германия, Австрия и Италия, оказвали са помощ на непридружените непълнолетни лица, занимавали са се с изготвянето на социални планове за деца и са предоставяли социални услуги на членовете на семействата от други държави.

Много от случаите, по които е работила ISS в този период са били оценявани противоречиво. Репатрирането често е било насърчавано от държавата по произход на децата или от родителите, които са искали децата им да се върнат при тях, докато в същото време семействата, които междувременно са полагали грижи за децата в държавата по местопребиваването им, са изразявали желание да ги задържат. Тези противоречия са се появявали в хода на т.нар. „работа по случаи“ (casework) и **постепенно се е стигнало до предоставяне в мрежата на ISS на доклади за състоянието на детето или на семейството/родителя, които доклади да бъдат предназначени за съда при формиране на убеждението на съдията с оглед постановяване на справедливо и правилно съдебно решение – в най-добър интерес за детето.**

От създаването си през 1924 г., организацията е натрупала солиден опит в подпомагане и консултиране на малолетни и непълнолетни лица и семейства, изправени пред сложни ситуации с международен елемент. Нейните местни структури по целия свят дават възможност на организацията да събере заедно всички части на един проблем, като по този начин се осигури по-добър преглед на всички достъпни за лицата и семействата варианти, с оглед вземането на най-информираното решение. Нейната широка мрежа също така гарантира, че МСС има капацитет да осигури координирана международна помощ чрез създаване на връзка между социалните служби в различните страни и да предоставя точна и пълна информация, която да им даде възможност да предложат най-доброто решение за всички действащи лица и участници и по-специално за деца, с оглед спазване на принципа за най-добър интерес. Освен това, интер-културното измерение на МСС дава възможност на организацията да разбере и интерпретира различни международни, регионални и национални разпоредби, системи, култури и обичаи. Към 2007 г. МСС е участвала в разрешаването на повече от 23000 индивидуални случая.

В периода след Втората Световна война ISS се разклонява предимно в Европа и Северна Америка и се затвърждава като **Световна мрежа**, която може да отговори на нуждите на хиляди деца и семейства, които изпитват затруднения в резултат на

миграция, военни действия и конфликти, безработицата и др. Освен това се наблюдава увеличение и на смесените бракове, което се отразява и на увеличаване броя на децата, родени от тези отношения, както и увеличаването на броя на разделените семейства и непридружените деца-бежанци или икономически емигранти. Необходимостта от помощта на ISS нараства бързо, особено в областта на намирането на най-добрата алтернатива за деца, лишени от семейство, при разрешаване въпроси на попечителството, режима на личните отношения с единия от родителите, издръжката и други проблеми, особено в ситуации на межкултурна (cross-cultural) раздяла или след развод. ISS също така започва да получава нарастващ брой исканията за подпомагане на непридружените непълнолетни лица с цел възстановяването на контакта с техните родители или семейства, както и за подпомагането на разделени или осиновени деца в търсене на произхода им.

От 1950 г. нататък, ISS започва работа по множество специфични други проекти. Така например - подпомагане събирането на гръцките деца, които са били принудени да напуснат страната си със семействата си след края на Гражданската война от 1942-1949 г. През 1948 г. между 28 000 и 32 000 хиляди деца, повечето от тях с български етнически произход, на възраст между 2 и 14 г. са били изведени организирано от армията на гръцката комунистическа партия извън пределите на страната. Децата бежанци или бегълци, както още ги наричат, са изведени в Сърбия и Албания и от там повечето от тях са разселени във всички комунистически страни – над 5000 в Румъния, около 4000 в Полша и още толкова в Чехословакия, около 3000 в Унгария и около 700 в България.

През 70-те години, ISS оказва психосоциална помощ, правно консултиране и финансова подкрепа на бежанци, бягащи от диктатурите на Чили, Аржентина и Уругвай. През същия период МСС помага на 4000 виетнамските бежанци, които са достигнали Хонконг в края на войната, с цел да се възползват от възможността за събирането на семействата им, от предоставяното езиково обучение и от консултиране в сферата на социалните услуги. Така, в периода след втората световна война МСС се затвърждава като световна мрежа, която може да отговори на нуждите на хиляди деца и семейства, които изпитват затруднения в резултат на доброволна или насилствена миграция, военни действия и конфликти, безработицата и други икономически и социални фактори.

Експертизата на ISS в подпомагането на семействата и децата, които изпитват затруднения в резултат на миграцията също дава право на организацията да участва активно в разработването на принципи, норми и международни инструменти от голямо значение в тази област. През 1957 г. ISS активно участва в експертната група на ООН, където за първи път са определени 12 основни принципа за международно осиновяване, станали впоследствие основа на множество национални и международни законодателни актове.

През 1979 г. представители на мрежата участват в различните сесии на **Хагската конференция по международно частно право** при изработването на текстовете на Конвенцията от 1980 г. за гражданските аспекти на международното отвлечане на деца (Ратифицирана със закон, приет от 39-то НС на 21.02.2003 г. - ДВ, бр. 20 от 4.03.2003 г. Издадена от Министерството на правосъдието, обн., ДВ, бр. 82 от 16.09.2003 г., в сила от 1.08.2003 година).

МСС има дейно участие чрез групата на неправителствените организации в изготвянето на Конвенцията на ООН за правата на детето от 1989 г. Приета от ОС на ООН на 20.11.1989 г. (Ратифицирана с решение на ВНС от 11.04.1991 г. - ДВ, бр. 32 от 23.04.1991 г. В сила от 3.07.1991 г.).

Международна социална служба (МСС) понастоящем представлява мрежа от над 110 организации по света, които работят по международни случаи (inter-country cases). По време на последната среща на Управителния съвет на МСС за 2014 г., проведена в Ню Йорк, президентът на организацията Дъг Люис заключава, че за годините на своето съществуване, т.е. през последните 90 години, **МСС е оказала съдействие и подкрепа на 7 милиона деца и техните семейства в транс-гранична ситуация по целия свят.** Освен това, по данни от годишния доклад на Генералния секретариат в Женева, МСС ежегодно работи по 20 000 индивидуални случая (inter-country cases), които засягат около 100 000 деца и семейства в транс-гранична ситуация.

МСС има статус на **наблюдател в Икономическия и социален съвет на ООН (ECOSOC), УНИЦЕФ (UNICEF) и Съвета на Европа (Council of Europe).**

МСС работи в тясно партньорство и с **Хагската конференция по международно частно право**, с която има подписано споразумение за сътрудничество в рамките на Хагските конвенции, които се отнасят до децата. МСС е участвала при разработване текстовете на **Хагската Конвенция за защита на децата и сътрудничество в областта на международното осиновяване** от 1993 г. (Ратифицирана със закон, приет от 39-то Народно събрание на 31 януари 2002 г. - ДВ, бр. 16 от 2002 г. в сила за Република България от 1 септември 2002 г., обн. ДВ. бр.78 от 13 август 2002 г.) и на **Хагската конвенция от 1996 г. за юрисдикция, приложимо право, признаване, влизане в сила и сътрудничество във връзка с родителската отговорност и мерки за защита на децата** (Ратифицирана със закон, приет от 40-то Народно събрание на 18 януари 2006 г. - ДВ, бр. 9 от 2006 г. в сила за Република България от 1 февруари 2007 г., обн., ДВ, бр. 15 от 16.02.2007 г.) Ратифицирана да се постави ратификацията). Когато става въпрос за **комуникация, посредничество** или **разкриване местонахождението на дете**, Хагската конвенция от 1996 г. допуска участие в тези дейности и на други органи, освен централните органи на договарящите държави. В Обяснителния доклад по прилагане на чл. 31 от конвенцията МСС е изрично посочена като **организация с безспорна компетентност, от която централните органи могат да търсят съдействие и посредничество по въпроси на родителската отговорност и мерките за защита на деца** (<http://www.hcch.net/upload/expl34.pdf>).

II. Международна социална служба-България. Работа по случаи с международен елемент. Работа по случаи с международен елемент.

Фондация „Международна социална служба-България“ (МСС-България) е учредена през 2002 г. и на 19.12.2002 г. е регистрирана като юридическо лице с нестопанска цел в Окръжен съд – Велико Търново, със седалище и адрес на управление гр.Велико Търново, бул. „България“ № 24. Съгласно чл. 4 от Устава, фондацията има две основни цели: 1) подкрепа на деца и младежи в риск и техните семейства; и 2) съдействие на български и чужди физически и юридически лица, основно съдилища и социални служби, в работа по случаи с международен елемент.

Фондацията е вписана в Централния регистър на юридическите лица с нестопанска цел за осъществяване на общественополезна дейност при Министерство на правосъдието под № 20030424002, за което е издадено Удостоверение № 002 от 24.04.2003 г. Като организация за осъществяване на обществено полезна дейност, МСС-България ежегодно представя доклади за своята дейност, и в частност за работата по т.нар. международни случаи, на Министерство на правосъдието.

МСС-България, също така, е администратор на лични данни, вписан в „Регистъра на администратора на лични данни и на водените от тях регистри“ с идентификационен № 0050554. Фондацията поддържа четири регистъра: 1) Потребители на социални услуги за деца и семейства; 2) Управление на човешки ресурси; 3) **Деца и възрастни в трансгранична ситуация**; 4) Видеонаблюдение.

Работа по международни случаи. Още от създаването си през 2002 г., фондация МСС-България работи по т.нар. „*международни случаи*“ като част от мрежата на Международна социална служба, със статус на „кореспондент“ (един от видовете членство в организацията, без право на глас в Общото събрание). Акредитирана по този начин, организацията започва да предоставя социална и правна подкрепа на български и чуждестранни физически и юридически лица (съдилища и социални служби). Подкрепата се изразява в посредничество за изготвяне на социални доклади и проучвания, които да подпомогнат съдилищата, съответно социалните служби, да вземат решение в най-добър интерес на детето и неговото семейство в транс-гранична ситуация. Посредничеството се осъществява двустранно – чуждестранна социална служба или съд търси съдействие за получаване на социален доклад от България, съответно Дирекция „Социално подпомагане“ или Български съд има нужда от социален доклад от чужбина.

През 2013 г. в резултат на интензивната работа по международни случаи, както и благодарение на своевременната подкрепа, която е оказвана на съдилища и социални служби в полза на деца и семейства в трансгранична ситуация, МСС-България е удостоена от Борда на МСС с най-висшия статус на членство в Световната организация – „клон“ на МСС (Branch). Тази нова акредитация дава право на местната организация пълни членствени права в МСС, включително правото на глас в ОС за вземане на решения по всякакви въпроси от компетентността на върховния орган. Факт е, че в продължение на 90 години от създаването на МСС само 12 държави са имали статус на „клон“, като през 2013 г. Българската организация, наред с Румънската стават 13-ти и 14-ти член, което е показателно за изключителния принос и активността на двете източноевропейски държави в Мрежата на МСС предвид останалите организации в останалите около 100 държави по целия свят.

Така, през месец март 2014 г. София става и домакин на провеждането на заседанията на Борда на Световната организация. Лично присъстват международният президент Дъг Люис и Генералният секретар Шон Аюб. Проведена е и официална среща между представителите на МСС и Министерството на труда и социалната политика.

На заседание на Общото събрание на МСС, проведено през лятото на 2014 година в Португалия, статусът на член на МСС-България в мрежата на МСС е гласуван и окончателно потвърден.

От създаването си през 2002 г. до края на първото шестмесечие на 2016 г. МСС-България е работила по общо **819** случая на деца и семейства в транс-гранична ситуация, от които **287** случая или приблизително 1/3 по искане от страна на мрежата на МСС и **532** случая или приблизително 2/3 по искане от страна на България, както следва: **255** искания от системата на Агенцията за социално подпомагане (АСП, РДСП и ДСП), **173** искания от българските съдилища, **64** искания от физически лица (родители, близки или роднини на детето, адвокати) и **40** искания от Държавната агенция за закрила на детето.

През последните години се наблюдава увеличаване на броя на исканията на съдилищата, които се обръщат директно с молба за съдействие към МСС-България. Съдействие се търси основно по бракоразводни дела, както и по дела, свързани с

упражняване на родителски права и определяне на режим на лични контакти при раздяла, даване на заместващо съгласие за пътуване на дете в чужбина, лишаване от родителски права, осиновяване, прекратяване настаняването на дете в институция и реинтеграция на деца в семейството на биологичните им родители, когато последните живеят и работят в чужбина. За периода 2002-2016 г., МСС-България е имала директна комуникация по общо 173 съдебни производства в страната по искане на **36 районни съдилища** (София, Враца, Варна, Бяла Слатина, Ямбол, Хасково, Димитровград, Смолян, Пловдив, Несебър, Габрово, Велико Търново, Разлог, Провадия, Оряхово, Свищов, Карнобат, Севлиево, Дряново, Горна Оряховица, Плевен, Луковит, Кюстендил, Бургас, Исперих, Монтана, Девин, Силистра, Гоце Делчев, Радомир, Левски, Казанлък, Златоград, Пазарджик, Петрич и Разград), **12 окръжни съдилища** (Враца, Варна, Монтана, Русе, Габрово, Благоевград, Бургас, Силистра, Перник, Плевен, Хасково, Велико Търново), **Софийски градски съд**, включително и **Върховния касационен съд**.

В рамките на посочените по-горе съдебни производства, МСС-България е предоставила на съдилищата информация и доклади от Испания, Италия, Гърция, САЩ, Дубай, Канада, Люксембург, Португалия, Германия, Франция, Кипър, Турция, Швейцария, Белгия, Молдова, Обединеното Кралство и Русия.

Освен това през 2016 г. се наблюдава и тенденция, при която към МСС-България се обръща с молба за съдействие Софийски градски съд за предоставяне на социални доклади от чужбина по дела за международно отвлечане на деца по Хагската конвенция от 1980 г. за гражданските аспекти на международното отвлечане на деца, по които централен орган в България е Министерството на правосъдието.

Посочените по-горе факти свидетелстват по един категоричен начин за високия международен авторитет на Международната социална служба, чийто доказал вече качествата си клон е МСС-България. Убедени сме, че тази организация изпълнява извънредно успешно функциите си във важната и чувствителна сфера на закрилата правата на децата и техните семейства в трансгранична ситуация.

Международна социална служба – България е утвърден и ценен партньор на националните институции (министерства, агенции и съдилища) и по наше мнение трябва да бъдат направени всички необходими усилия за запазване и развиване ролята на тази организация.

За „Институт по международно право“:

/доц. д-р Ангел Анастасов – съпредседател/

За „Институт по европейско право“:

/доц. д-р Атанас Семов – председател/

За „Българска асоциация по международно право“:

/доц. д-р Маргарит Ганев – главен секретар/